

Розділ 1

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

УДК 329.733(477) Бандера

Р.М. КОРШУК

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ СТЕПАНА БАНДЕРИ

Аналізується концепція національно-визвольної революції лідера ОУН(р) Степана Бандери. Аналізуються три основні можливі шляхи національного визволення – зовнішнє визволення, внутрішня еволюція режиму та національна революція, а також їх можливі комбінації. Досліджуються характерні риси національної революції, її функції та стадії розгортання, основні рушійні сили тощо. Вказується на універсальність програми національно-визвольної революції С. Бандери як революції поневоленої нації, що в союзі з іншими поневоленими націями прагне визволення з лобет багатонаціональної імперії.

Ключові слова. *Національна революція, національно-визвольна революція, національна війна, націоналізм, колонія, метрополія, ОУН, російський імперіалізм.*

© КОРШУК Роман Миколайович – кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Кориук Р.Н. Концепция национально-освободительной революции в творческом наследии Степана Бандеры

Анализируется концепция национально-освободительной революции лидера ОУН (р) Степана Бандеры. Анализируются три основные возможные пути национального освобождения - внешнее освобождение, внутренняя эволюция режима и национальная революция, а также их возможные комбинации. Исследуются характерные черты национальной революции, ее функции и стадии развертывания, основные движущие силы. Указывается на универсальность программы национально-освободительной революции С. Бандеры как революции порабощенной нации, которая в союзе с другими порабощенными нациями стремится освободиться из-под гнета многонациональной империи.

Ключевые слова. Национальная революция, национально-освободительная революция, национальная война, национализм, колония, метрополия, ОУН, российский империализм.

Korshuk Roman. The concept of the national liberation revolution in the creative heritage of Stepan Bandera

This article analyzes the concept of a national revolution as formulated by the leader of the OUN (b) Stepan Bandera. It examines three main possible forms of national liberation: external liberation, regime's internal evolution and a national revolution, as well as possible combinations of these forms. The author investigates main characteristics of a national revolution, including its functions and the main stage, major driving forces etc. Some universal applications of Bandera's vision of a national liberation revolution are presented, in particular the way he saw this revolution as a possibility to unite with other oppressed nations in order to break free from the grips of a multinational empire.

Keywords. National revolution, national liberation revolution, national war, nationalism, colony, metropolis, the OUN, Russian imperialism, Stepan Bandera.

Видатний дослідник націоналізму Ентоні Сміт, аналізуючи підходи до даного феномену, зазначав, що «значення – націоналістичного руху – тісно пов'язане з націоналістичною ідеологією. Націоналістичний рух незбагненний без ідеології»¹. Так само ідео-

логія незбагненна без ідеологів, а політичний рух, озброєний ідеологією націоналізму, не можливий без лідера, що не лише його очолює, але й виступає своєрідним символом такого руху. Без сумніву символом українського націоналізму як ідеології та політичного руху став Степан Андрійович Бандера. Для одних він став іконою, на яку ревно моляться, для інших – найбільш жахливим прокляттям, уособленням усього найгіршого, що є в українському націоналістичному русі.

Однак, подобається це комусь чи ні, але на даний час ім'я Степана Бандери виступає не тільки символом українського націоналізму, але й прапором боротьби за незалежність, що вкотре підтвердили події Революції Гідності та україно-російської війни. Не в останню чергу саме ці події зумовили зростання зацікавленості до постаті Бандери, його ролі в історії України.

Водночас, попри значну увагу до цієї постаті серед широкого загалу, все ж залишається багато білих плям, маловідомих сторінок, пов'язаних з його особистістю. Одна з таких плям – дослідження творчої спадщини С. Бандери.

Навряд чи варто порівнювати С. Бандеру з такими визначними ідеологами українського націоналізму як Д. Донцов, М. Сціборський, Ю. Вассиян, В. Мартинець тощо. Провідник ОУН(р) ніколи не претендував на роль ідеологічного Зевеса (так в середовищі ОУН жартома називали Д. Донцова)², він не був теоретиком, відірваним від політичного руху і у своїй діяльності надавав перевагу практичним діям для здобуття української незалежності. Саме ці якості, на думку дослідника українського націоналізму Дж. Армстронга зіграли ключову роль в тому, що саме С. Бандера очолив ОУН(р): «саме тому це бунтівне угруповання вибрало лідера, який в найвищій мірі володів незламною волею і готовністю до відчайдушних дій»³.

Серед питань, які в своїй творчості розглядав С. Бандера, центральне місце займає проблема національно-визвольної революції. В цій царині серед націоналістичних діячів він однозначно тримав першість, перебував в авангарді. Відповідно, метою даної статті є

аналіз концепції національно-визвольної революції в творчості Степана Бандери в період з 1946 по 1959 р.р.

С. Бандера будував свою концепцію національної революції виходячи, перш за все, з української ситуації. Однак, можна цілком стверджувати, що концепція національної революції має універсальний характер – фактично йдеться про формування універсального проекту національної революції як боротьби поневоленої нації проти багатонаціональної імперії.

С. Бандера вважав, що визволення нації може відбутися трьома шляхами – усуненням колоніального панування зовнішніми силами, внутрішньою еволюцією режиму та національною революцією. Варто підкреслити, що хоча провідник в своїх роботах, аналізуючи ці шляхи, мав на увазі Україну, вони є універсальними та стосуються будь-якої поневоленої нації. Також існують випадки поєднання цих шляхів – «різні окремі комбінації»⁴. Усунення колоніального панування зовнішніми силами в українських реаліях, враховуючи тодішню ситуацію в світі, можливе лише одним засобом – війною: «Нема жадних виглядів на те, щоб інші держави могли усунути панування большевизму без війни, своїм натиском мирними засобами, чи самою загрозою пристосовання мілітарної сили»⁵. Майбутній світовій війні та її ролі в українському питанні С. Бандера приділяв значну увагу. Ідея війни в той час витала в повітрі, військове протистояння між СРСР та західним блоком на чолі зі США вважалося невідворотним. Значна частина українських антибільшовицьких сил розглядала майбутню війну як основний шлях визволення України.

С. Бандера категорично заперечував тезу про зовнішнє визволення як вирішальний чинник здобуття Україною незалежності. Покладатися на нього не лише наївно, але й шкідливо. Подібна позиція нівелює потенціал власного народу, нав'язує в його свідомості уявлення про власну націю як об'єкт, а не суб'єкт міжнародних відносин. Водночас, провідник аж ніяк не заперечував роль війни в майбутньому визволенні та її взаємозв'язок з революцією. Саме поєднання зовнішнього визволення та національної революції є найбільш ймовірною комбінацією з поміж трьох основних шляхів

національного визволення. Ключова думка провідника в цьому випадку – зовнішнє визволення може бути хоч і важливим, але лише допоміжним засобом національного звільнення.

Шлях внутрішньої еволюції С. Бандера розглядав як найменш ймовірний, а в українському випадку майже нереальний. Еволюційний шлях трансформації режиму найменше корелюється з іншими шляхами визволення. Справжнє визволення України еволюційним шляхом можливе лише у випадку трансформації більшовизму не лише в політичній, але й в національній, культурній, економічній, соціальній та інших сферах. Подібна трансформація – це утопія, адже її наслідком буде розвал радянської імперії та повне усунення комуністичної ідеології.

Представники політичних сил поневолених народів, що плекають надію бодай на часткову лібералізацію режиму є мрійниками, далекими від реальності. В історії СРСР були приклади певної «лібералізації», однак це було не прагнення змінити систему, а тактичний відступ, зумовлений слабкістю більшовизму та спротивом режиму. Приклади подібного тактичного відступу – НЕП та політика коренізації, дозволили виявити неблагонадійні елементи і обернулися подальшим наступом більшовицької імперії. Однією з основних причин уваги С. Бандери до питання можливості «лібералізації» радянського режиму були пов'язані зі смертю Й. Сталіна сподівання на зміни в СРСР. Однак, смерть «батька народів» і прихід до влади М. Хрущова суттєво не змінили радянську систему. Більш того смерть С. Бандери стала, мабуть, найкращою ілюстрацією неможливості змін в радянській системі. Степан Бандера повторив долю своїх попередників С. Петлюри та Є. Коновальця, вбитих за наказом Й. Сталіна. Від руки того ж самого вбивці був убитий ще один відомий український націоналіст, за іронією долі, ідейний опонент Бандери, Л. Ребет. Смерть Л. Ребета та С. Бандери мабуть найкраща ілюстрація, що М. Хрущов недалеко втік від свого ідейного батька Й. Сталіна.

На жаль і сьогодні політика Москви в даному питанні не змінилася. А. Литвиненко, отруєний полонієм в Лондоні, Д. Вороненков

убитий кіллером в Києві – це лише найбільш відомі епізоди діяльності сучасних чекістів. Як і прогнозував С. Бандера, російський режим, попри зміни вивіски, за своєю сутністю не змінюється.

Третій шлях національного визволення «це протибольшевицька революція, насамперед національно-визвольна революція поневолених Москвою народів»⁶. Увага Степана Бандери до проблеми революції аж ніяк не обмежується суто українськими реаліями. Революції є одним з чинників, який створив сучасну цивілізацію. Фактично саме революція сформувала провідні західні нації, адже кожна з них пройшла у своєму розвитку революційний етап, який не тільки докорінно змінив їх обличчя але й виступив основним рушієм прогресу. Саме революція творить націю: «Національна революція — це народження США, які тільки через неї стали державою, а не колонією. Сьогоднішня Франція виводить свою республіканську еру від революції; Англія також завдячує свою демократію революції»⁷. Що собою являє революція? «Суть революції полягає в докорінній зміні, яка охоплює зміст і структуру державно-політичного, суспільного, духового й економічного життя одного, чи більше народів»⁸. Саме докорінні зміни об'єднують усі без винятку революції. Водночас, за цілим рядом ознак одні революції відрізняються від інших. Є два основні типи, або як пише провідник, «роди революції» – революція національна та революція соціальна (внутрішня, класова). Різниця між ними полягає в меті та рушійних силах революції. Соціальна або класова революція – це революція частини суспільства і її основною метою виступає усунення від влади певної політичної еліти, зміна державного ладу, суспільно-політичного устрою тощо. В поглядах С. Бандери на соціальну революцію простежуються певні паралелі з марксистським вченням. Водночас, оцінюючи більшовицьку революцію С. Бандера вказував на невідповідність революційних гасел комуністів та реального стану речей. Жовтневий переворот не знищив капіталізм, а сформував державний капіталізм – одну з найбільш диких форм визиску суспільства. Також більшовизм не знищив російський імперіалізм, а надав йому найвищої форми. «Комунізм — це тепер найважливіша форма за-

каптуреного московського імперіялізму»⁹. На відміну від соціальної, класової революції, національна революція - це «революційне змагання якогось народу проти чужоземного поневолення, визиску, позбавлення прав і можливостей свобідного розвитку»¹⁰. Якщо соціальна революція – це боротьба частини народу, то національна є боротьбою «всіх основних частин і суспільних прошарків даної нації»¹¹. Водночас, національна революція не тільки інший тип революції, вона за своєю сутністю охоплює соціальну: «Національно-політичне визволення буде одночасно визволенням суспільно-економічним»¹². Завданням національної революції виступає не лише побудова власної національної держави, але й зміна суспільно-політичного устрою нав'язаного колонізатором, забезпечення вільного розвитку нації в політичній, соціальній, економічній та інших сферах. Дана ідея набувала універсального характеру, що пізніше підтвердилося особливостями антиколоніальної боротьби поневолених народів в другій половині ХХ століття.

Перемога національної революції та формування національної держави з одночасною зміною суспільно-економічних умов аж ніяк не означає кінця революції. Вибух національної революції як правило зумовлює агресію колонізатора. «Безпосередньо після революційно-визвольного періоду може прийти період національно-оборонної війни»¹³. Відповідно національна революція на відміну від внутрішньої революції «є тотожна з національно-визвольною війною проти наїзника, національного ворога... Соціальні революції символізують барикади, національні – дивізії»¹⁴. Національно-визвольна революція фактично поєднує внутрішню революцію та війну.

Однією з характерних рис концепції національної революції виступає ідея опори на власні сили. В цьому питанні С. Бандера навряд чи був оригінальним – ідея орієнтації на власні сили – це одна з ключових ідей переважної більшості націоналізмів. Водночас, орієнтація на власні сили аж ніяк не означає, що національна революція – це революція виключно однієї нації. Повністю ігнорувати міжнародне становище – значить прирікати власну національну революцію

цію на поразку. Провідник виходив з позиції, що у боротьбі з московсько-більшовицькою імперією основними чинниками виступають три основні сили – власний революційний рух, зовнішні сили та інші поневолені імперією народи.

Зрозуміло, що в українських умовах «такими природними союзниками є народи, які борються з московсько-більшевицьким поневоленням за свою національно-державну самостійність і не мають одні проти одних неприязних намірів»¹⁵. Однак, боротьба за незалежну Україну вимагає співпраці і з тими народами та державами, союзництво з якими (принаймні на етапі здобуття незалежності) навряд чи можливе з ряду причин – територіальних суперечок, історичних обставин минулого, політичної кон'юнктури тощо. Відповідно, окрім народів, що виступають природними союзниками існують ще народи-партнери: «Крім тривких союзів, може бути варіантом теж тимчасове обмежене партнерство для досягнення обопільно корисних часткових цілей, для обмеженої допомоги чи обміну, скільки воно не шкодить, а якоюсь мірою допомагає веденню власнопідметної політики й визвольної боротьби»¹⁶. С. Бандера виводить ряд принципів, на які така співпраця має спиратися: «цілковита суверенність у визначуванні й здійснюванні головних цілей і програмових постанов руху; невтручання чужинних чинників у внутрішні справи; невмішування в ділянки визвольної боротьби і діяльності руху, які лежать поза обсягом співдії; партнерські взаємовідносини в співпраці»¹⁷.

Не відміну від еволюції, революція - це не лише кардинальний злам суспільно-політичного ладу, це прагнення до блискавичного зламу одночасно усіх елементів колоніальної системи. На думку С. Бандери, революція не має творити пустоти, а одразу має заповнювати усі лакуни суспільно-політичного життя. Можливо таким чином лідер ОУН (р) прагнув уникнути одного з головних деструктивних елементів українських визвольних змагань 1917-20 років – отаманщини. Революційні органи будуються відповідно до актуальних вимог розгортання революції. Водночас, основним критерієм їхнього функціонування виступають не кон'юнктурні моменти сьо-

годення (хоча вони також присутні), а довгострокова перспектива революційних змін усіх сфер суспільно-політичного життя: «Хоч у їхньому оформленні буде багато рис тимчасовості, проте ж в основних засновках вони відповідають проекції тривалого пореволюційного ладу»¹⁸. Революційні перетворення – це довготривалий процес, що набуває ваги внаслідок поглиблення та розширення революційних змін. На початковому етапі революції ці перетворення носять як правило блискавичний характер, але з часом вони можуть набувати більш розміреного, поступового характеру.

Успішність революції має оцінюватись за критерієм перемоги революційних сил та ідей і лише кінцевий етап революції здатний дати оцінку революції загалом. Відповідно, С. Бандера відрізняє революції вдалі та невдалі: «Невдачною революцією називають такий революційний процес, який, дійшовши до стадії остаточної, вирішальної боротьби – до одвертого зриву, зазнає поразки і на тому кінчиться. Натомість таких процесів, що після започаткування і деякого тривання революційної боротьби зникають, не дійшовши навіть до етапу остаточного зриву, не окреслюється повноцільно назвою революції, хіба її спробою»¹⁹. Національна революція не можлива без трьох основних рушіїв – революційної ідеї, революційної організації та революційної акції. Революційна ідея – це ідея українського націоналізму, без нього революція неможлива. С. Бандера розглядав націоналізм як державницьку ідеологію і, водночас, національно-визвольний рух: «український націоналістичний рух — це насамперед визвольний рух. Його головним призначенням і змістом є допровадити до визволення, державної суверенності й соборності України власною революційною боротьбою»²⁰. Революційна організація виступає своєрідним авангардом революції, що не лише визначає її хід та втілює її в життя, але й залучає широкі маси до революційного процесу. Революційною організацією українського народу виступає ОУН – та сила, що не лише словом, а й ділом довела свою вірність ідеї боротьби за українську незалежність.

Революційна дія як практичний процес втілення революційної ідеї силами не лише революційної організації, але й усього народу,

може мати різноманітні форми та тактичні завдання в залежності від обставин. Однак, обличчя революції визначає не тактика, а стратегія радикальних змін, кінцевою метою яких є знищення дореволюційного суспільного ладу та колоніального панування СРСР і побудова незалежної України.

В стратегічному плані українська національна революція складається з трьох фаз: «Перша і друга — це фази боротьби, третя — державного будівництва»²¹. Доречно зазначити, що в деяких працях С. Бандера пише про дві фази²², натомість в інших виокремлює три²³. Суперечки в цьому не має, адже в першому варіанті мова йде про «дві головні фази»²⁴. В другому варіанті виокремлення фаз революції не йдеться про третю фазу державного будівництва. Перша фаза полягає в окресленні та кристалізації революційної ідеї, формуванні структури революційної організації та розгортанні боротьби. Основною формою боротьби виступає поширення революційних ідей в масах, саботаж, підпільна і партизанська боротьба. Друга фаза – це фаза всенародного збройного повстання, фактично масової національної війни, що охоплює переважну більшість населення та територій країни. Сценарій цієї фази, на думку С. Бандери, може мати два основні варіанти. В першому випадку боротьба ведеться переважно силами партизанських з'єднань шляхом поступового опанування усіх теренів країни. В цьому випадку під тиском масових партизанських з'єднань, а за умови одночасної війни СРСР з західними державами, радянський режим внаслідок поразок на фронті та в тилу, змушений буде відступити з території України. Варто відзначити, що цей варіант можливий і без зовнішнього втручання. Сутність другого варіанту полягає в опануванні внаслідок масового повстання частини українських територій та формування на цих територіях незалежної держави з подальшим продовженням війни аж до повного краху радянського режиму. Обидва варіанти можуть бути взаємопов'язаними – частина української території вже визволена, натомість на підконтрольних більшовикам територіях продовжується партизанська боротьба та діє українське підпілля.

Третя фаза національної революції – це фаза розбудови національної держави. С. Бандера підкреслював, що в українському випадку повна перемога передбачає лише розвал радянської тоталітарної імперії і формування на її місці незалежних національних держав: «Третя фаза — будовання на місці знищеного ССРСР незалежних національних держав, забезпечення їхньої незалежності назовні, здійснення ідей і програми визвольної революції в державному і суспільному ладі, у змісті і побудові цілого життя»²⁵.

Національна революція виконує дві основні функції. Перша функція спрямована на знищення старого ладу. Ця функція, за висловом С. Бандери, є деструктивною, адже вона спрямована на руйнування. Важливо, що розглядаючи цю функцію С. Бандера торкається питання моральної оцінки революції загалом. Революція не є цінністю сама по собі, цінність революції визначається «від якостей того ладу, який вона усуває, та від вартости нових ідей, нового порядку, які вона вводить на місце усуненого»²⁶. Бандера не розглядав революцію як самоціль. Цінність будь-якої революції визначається, насамперед, майбутнім суспільним ладом, встановленим революцією.

Наступною функцією є побудова нового суспільного ладу згідно з програмою революційних перетворень. Цю функцію С. Бандера називає конструктивною. Обидві функції являють собою нерозривну цілісність – одна невіддільна від іншої і в процесі революції вони виконуються одночасно. Не можна побудувати новий лад, не усунувши кардинально дореволюційний порядок. Водночас, революція не має сенсу, якщо усе закінчиться лише знищенням колоніальних порядків.

Загалом програма української національно-визвольної революції спиралася на такі основні ідеї: «ставка на власнопідметну боротьбу власними силами; єдина дорога до визволення – протибольшевицька революція; революція широких народніх мас, з їх активною участю, а не самих організованих сил; спільний протибольшевицький фронт, визвольна революція народів за концепцією АБН, в якій Україна веде перед»²⁷.

«Поняття ідеологічних, програмових і політичних позицій українського націоналістичного, визвольного-революційного руху мусять бути предметом зацікавлення всіх, хто має будь-яке відношення чи заінтересування — позитивне чи негативне — до цього руху»²⁸. Це твердження провідника стосується не лише українського націоналізму загалом, але й, насамперед, його творчої спадщини. На жаль, сьогодні творча спадщина С. Бандери залишається малодослідженою. Натомість серйозний дослідник, якщо він звичайно ставить своїм завданням дослідження, а не повторення радянських штампів, з якого б ідейного табору він не був, не зможе не помітити актуальності цілого ряду ідей Степана Бандери. Лідер ОУН(р) виявився пророком: хоча Україна отримала незалежність мирним шляхом, в країні відбулося дві революції, які логічно перейшли в стадію національно-визвольної війни з російським імперіалізмом. Надзвичайно актуальними на даний момент є тези провідника щодо Росії та російського імперіалізму, а також основного засобу його повалення – об'єднання поневолених народів. Ідеї опори на власні сили, розгортання революційного процесу, поєднання в революції національних та соціальних моментів заслуговують на увагу не лише в контексті історії політичної думки України, але й задля уникнення помилок минулого.

1. *Сміт Д. Ентоні*. Національна ідентичність: пер. з англ. Київ: Основи, 1994. С. 81. 2. *Зайцев О.* Український інтегральний націоналізм (1920-1930-ті роки): Нариси інтелектуальної історії: монографія / наук. ред. Ярослав Грицак. Київ.: Критика, 2013. С. 262. 3. *Армстронг Джон*. Український націоналізм. Факты и исследования / пер. с англ. П.В. Бехтина. Москва: ЗАО Центрполиграф, 2008. С. 61. 4. *Бандера Степан*. Перспективи української національно-визвольної революції // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 511. 5. Там само. С. 511. 6. Там само. С. 511. 7. *Бандера Степан*. Проти ідейного роззброювання визвольної боротьби // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 249. 8. *Бандера Степан*. Перспективи української національно-визвольної революції // Перспективи

Української революції: Репринтне вид. С. 532. **9.** Там само. С. 509. **10.** Там само. С. 534-535. **11.** Там само. С. 535. **12.** *Бандера Степан.* Третя Світова війна і визвольна боротьба // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 232. **13.** *Бандера Степан.* Перспективи української національно-визвольної революції // Перспективи Української революції: Репринтне вид. С. 594. **14.** *Бандера Степан.* Завдання ОУН під сучасну пору // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 262. **15.** *Бандера Степан.* Відкриті карти // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження». 1998. С. 277. **16.** *Бандера Степан.* Проти фальшування визвольних позицій // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 328. **17.** Там само. С. 328. **18.** *Бандера Степан.* Перспективи української національно-визвольної революції // Перспективи Української революції: Репринтне вид. С. 544. **19.** Там само. С. 533. **20.** *Бандера Степан.* Українська Національна революція, а не тільки протирежимний резистанс // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 161. **21.** *Бандера Степан.* До засад нашої визвольної політики // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 51. **22.** *Бандера Степан.* Перспективи української національно-визвольної революції // Перспективи Української революції: Репринтне вид. С. 573. **23.** *Бандера Степан.* До засад нашої визвольної політики // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 51. **24.** *Бандера Степан.* Перспективи української національно-визвольної революції. // Перспективи Української революції: Репринтне вид. С. 573. **25.** *Бандера Степан.* До засад нашої визвольної політики // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 51. **26.** *Бандера Степан.* Перспективи української національно-визвольної революції // Перспективи Української революції: Репринтне вид. С. 533. **27.** *Бандера Степан.* Плянність революційної боротьби в краю // Перспективи Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 66. **28.** *Бандера Степан.* Проти фальшування визвольних позицій // Перспективи

Української революції: Репринтне вид. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1998. С. 322.

Korshuk Roman. The concept of the national liberation revolution in the creative heritage of Stepan Bandera

This article analyzes the concept of a national liberation revolution elaborated by the OUN(b) leader Stepan Bandera. Among the central issues in Bandera's oeuvre was the concept of a national liberation revolution. In developing this concept, he clearly championed the nationalistic movement, was in the vanguard. Accordingly, the purpose of this article is to analyze the concept of a national liberation revolution, developed by Stepan Bandera in the period from 1946 to 1959.

S. Bandera believed that the liberation of a nation could occur in three ways: the elimination of the colonial rule by external forces, the internal evolution of the regime and a national revolution. External liberation may be important, but it could only play an auxiliary role in national liberation. Bandera regarded internal evolution as the least probable way of national liberation, and in the case of Ukraine, almost unrealistic. Genuine liberation of Ukraine through evolutionary means could only be achieved if the Bolshevik rule would be transformed not only the political, but also in the national, cultural, economic, social and other spheres. Such transformation was a utopia. The third way of national liberation was a national-liberation revolution by the peoples enslaved by Moscow.

The essence of a revolution is a radical transformation, encompassing political, social, spiritual and economic life of one or more peoples. There are two main types of a revolution – a national and a social one (internal, class-defined). A social or class revolution is a revolution undertaken by one part of the society and its main goal is the overthrow of a certain political elite, change of a regime, social and political system, etc. A national revolution is a revolutionary struggle of a certain nation against foreign subjugation. A national revolution is not only another form of a revolution, it embraces the social one. The victory of a national revolution and the formation of a national state with simultaneous change in the socio-economic conditions of the country do not necessarily mean the end of the revolutionary struggle. The launch of a national revolution, as a rule, leads to aggressive actions by a colonizer. A national liberation revolution actually combines an internal revolution and a liberation war.

In the long run, a Ukrainian national revolution consists of three phases. The first and second are the phases of the revolutionary struggle; the third one is the state building stage. The first phase consists of the outlining and crystallization of a revolutionary idea, the formation of a structure of the revolutionary organization and the unfolding of the struggle. The main forms of the struggle are the spread of revolutionary ideas among the masses, sabotage, clandestine and partisan struggle. The second phase is the phase of a nationwide armed uprising, an actual popular national war that includes the overwhelming majority of the population and territories of the country. The third phase of the national revolution is the nation-building phase.

A national revolution has two main functions. The first function is to destroy the old regime. This function, according to Bandera, is destructive, since it aims at destruction. It is important that, while considering this function, Bandera addresses the moral side of a revolution as a whole. The value of any revolution is determined primarily by a resultant social system established by the revolution. The next function is to build a new social system in accordance with the program of revolutionary transformations. According to Bandera, this is a constructive function. The two functions represent an integral unity - one is inseparable from another and they concur in the process of a revolution.

The views of the OUN (b) leader became prophetic. Although Ukraine has gained its independence by peaceful means, two revolutions followed and logically moved into a stage of the national liberation war with Russian imperialism. Bandera's take on Russia and Russian imperialism remain extremely relevant, as well as his suggestions on how to defeat them, that is to unite the oppressed nations against the oppressor. The ideas of self-reliance, the unfolding of a revolutionary process, the combination of national and social elements in a revolution deserve our attention not only in the context of history of political thought in Ukraine, but also as a lesson on how to learn from the past.

Keywords. National revolution, national liberation revolution, national war, nationalism, colony, metropolis, the OUN, Russian imperialism.